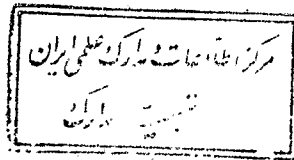

مرکز اطلاعات
و
مدارک علمی ایران

واحد انتشارات

۴۰۴۹۸

مرکز تربیت مدرس قم
دانشگاه قم

پایان نامه

دوره کارشناسی ارشد

017242

موضوع :

بررسی تحلیلی خطبه های پیام آور کربلا

(عقیله بنی هاشم زینب «سلام الله علیها»)

۴۰۴۹۸

استاد راهنما : دکتر صادق آینه وند

استاد مشاور : دکتر شاه نظری

تهیه کننده :

زهرا حجتی

013061

تابستان ۱۳۷۹

تقدیم به :

تقدیم به پیشگاه پیام رسان قیام خونین
حسینی، حضرت زینب کبری «سلام الله علیها».
تقدیم به روان پاک پدر و مادرم که،
محبت اهل بیت «علیهم السّلام» را همراه
خون در رگهایم جاری ساختند.
و تقدیم به برادر شهیدم، پوینده راه امام
حسین «علیه السّلام». امید که مورد تایید
امام زمان «عجل الله تعالی فرجه الشریف» و
قبول ایزد منان قرار گیرد.

تشکر و قدردانی:

الحمد لله رب العالمين و صلى الله على محمد و آله الطيبين
الطاهرين سيما حجة ابن الحسن «عجل الله تعالى فرجه الشريف»
حمد و سپاس خدایی که به انسان خواندن آموخت و درود
خداوند و ملائکه مقرب او بر محمد «صلى الله عليه و آله» و
معصومین «عليهم السلام» و سلام بر زینب کبری «سلام الله عليها»
پیام رسان عاشورا .

اکنون که تحقیق حاضر در سال امام علی «عليه السلام» به پایان
رسید ، با الهام از فرمایش گهربار امیر المومنین علی «عليه
السلام» آنجا که فرمود :

« من علمنى حرفاً فقد صيرنى عبداً » بر خود فرض می‌دانم
از راهنمایی و همکاری اساتید محترمی که در تهیه این رساله
مرا یاری فرمودند ، آقای دکتر صادق آیینه وند ، استاد راهنما
و آقای دکتر جعفر شاه نظری استاد مشاور تشکر و سپاسگزاری
نمایم .

همچنین از اساتید بزرگواری که در طول مدت تحصیل با
نور علم و ایمان خویش، ظلمت و سردی وجود ما را گرمی و
نور بخشیدند ، همچنین مسئولین محترم مرکز تربیت مدرس
دانشگاه قم که با تلاش خویش زمینه تحصیلات عالیہ جهت
خواهران را فراهم نمودند تشکر و سپاسگزاری می‌نمایم و
آرزوی توفیق و کامیابی تمامی پویندگان راه حق را دارم .

پیش‌گفتار ۱

فصل ۱- نکاتی درباره تحقیق و زندگانی حضرت زینب علیها السلام

بخش ۱- نکاتی درباره تحقیق ۷

موضوع تحقیق ۷

انگیزه تحقیق ۸

روش تحقیق ۱۰

مشکلات تحقیق ۱۱

پیش‌فرضهای تحقیق ۱۲

منابع تحقیق ۱۳

بررسی برخی منابع تحقیق ۱۴

بخش ۲- زندگانی حضرت زینب علیها السلام ۲۰

سخنان برخی از بزرگان در شأن حضرت زینب علیها السلام ۲۰

ولادت زینب علیها السلام ۲۱

بعض افتخاراتی که زینب علیها السلام با حسنین علیهم السلام در آن شریک است ۲۲

نام‌گذاری ۲۲

انتساب به پیامبر صلی الله علیه و آله ۲۳

آزادی از آتش ۲۳

برخی از القاب حضرت زینب علیها السلام ۲۴

تربیت حضرت زینب علیها السلام ۲۶

بخشی از فضائل و مقامات زینب علیها السلام ۲۹

۳۱	مقام علمی
۳۲	عبادت
۳۳	حجاب
۳۵	عصمت
۳۶	زینب <small>علیها السلام</small> حافظ مقام ولایت
۳۹	زینب <small>علیها السلام</small> نائب امام حسین <small>علیه السلام</small>
۴۱	زینب <small>علیها السلام</small> مشاور امام علی بن الحسین <small>علیه السلام</small>
۴۳	همسر و فرزندان حضرت زینب <small>علیها السلام</small>
۴۴	مصائب حضرت زینب <small>علیها السلام</small>
۴۶	وفات و محل دفن زینب <small>علیها السلام</small>

فصل ۲- اسناد خطبه‌های حضرت زینب علیها السلام و بررسی از نظر رجالی و درایی

۴۹	اسناد خطبه‌های حضرت زینب <small>علیها السلام</small> و بررسی رجالی
۵۰	اسناد خطابه در اجتماع کوفیان و بررسی رجالی
۵۱	توضیحاتی در مورد اسناد خطبه کوفه
۵۳	اسناد خطبه در دار الخلافه یزید در شام و بررسی رجالی
۵۴	اسناد احتجاج در دارالاماره کوفه و بررسی رجالی
۵۴	توضیحی درباره سند احتجاج در دارالاماره کوفه
۵۵	بررسی خطبه‌ها از نظر درایی

فصل ۳- خطبه‌ها با ترجمه و اختلاف نسخ

۵۷	بخش ۱- خطابه زینب <small>علیها السلام</small> در اجتماع کوفیان
----	--

بخش ۲- خطابه زینب علیها السلام در دارالخلافة یزید در شام ۷۰

بخش ۳- احتجاج زینب علیها السلام در دارالاماره کوفه ۸۸

فصل ۴- تحلیل خطبه کوفه

بخش ۱- تاریخچه اجمالی کوفه ۹۵

بنای کوفه ۹۵

مدح و فضیلت سرزمین کوفه ۹۶

بافت سیاسی اجتماعی کوفه در آن زمان ۹۷

مذاهب و ادیان و پیروان آنان در کوفه ۹۸

پیمان شکنی کوفیان ۹۹

کوفه در زمان حضرت علی علیه السلام و مذمت‌های آن حضرت با کوفیان ۱۰۰

کوفه در زمان امام حسن علیه السلام ۱۰۵

چگونگی بیعت کوفیان با امام حسین علیه السلام و نقش آن ۱۰۶

بخش ۲- قیامت و گناه کشتن امام حسین علیه السلام ۱۱۰

حسابرسی در قیامت برای کشتندگان امام حسین علیه السلام ۱۱۰

اولین سؤال روز قیامت چیست؟ ۱۱۳

تظلم فاطمه علیها السلام در روز قیامت به جهت شهادت فرزندش حسین علیه السلام ۱۱۴

بخش ۳- امام حسین علیه السلام کیست و جایگاه او در اسلام چیست؟ ۱۱۶

کوفیان چه کسی را به شمشیر سپردند؟ ۱۱۶

سفارشات پیامبر صلی الله علیه و آله درباره امام حسین علیه السلام ۱۱۷

شبهات امام حسین علیه السلام با یوسف پیامبر در فضیلت ۱۱۸

گریستن پیامبر خدا صلی الله علیه و آله بر حسین علیه السلام ۱۲۰

۱۲۲	نقش امامت و رهبری در جامعه
۱۲۳	قرآن امامت را مایه کمال دین و اتمام نعمت بر مسلمین می داند
۱۲۳	امامت و ولایت اساسی ترین پایه اسلام است
۱۲۴	امام و قرآن قابل تفکیک نیستند
۱۲۵	به رهبر الهی واجب الطاعة نیاز است
۱۲۶	جایگاه امام در ما سوی الله
۱۲۶	ائمه ارکان زمین می باشند
۱۲۷	اگر امام نباشد زمین در هم فرو می رود
۱۲۸	شناخت امام و پیامد عدم شناخت او
۱۲۹	اطاعت از پیشوای غیر الهی و تبعات آن

۱۳۱	بخش ۴- پیامد قتل امام حسین <small>علیه السلام</small> : ۱۳۱
۱۳۱	بخشی از تبعات قتل امام حسین <small>علیه السلام</small> برای کشتندگان آن حضرت
۱۳۲	بخشی از مکافات که قاتلان حسین <small>علیه السلام</small> در دنیا کشیدند
۱۳۳	بخشی از مکافات عمل کشتندگان امام حسین <small>علیه السلام</small> به دست مختار ثقفی
۱۳۵	پاره ای از حوادثی که با شهادت امام <small>علیه السلام</small> در دنیا اتفاق افتاد

فصل ۵- تحلیل خطبه شام

۱۳۹	بخش ۱- انسان و گناه
۱۳۹	آثار گناهان در انسان
۱۴۱	گناهانی که انسان را به کفر می کشاند:
۱۴۱	۱- هوی و هوس
۱۴۲	۲- دروغ
۱۴۲	۳- تکبر و خودپسندی
۱۴۳	۴- حسد

- ۵- شراب ۱۴۳
- دوران خلافت کوتاه یزید و جنایات هولناک ۱۴۶
- بخش ۲ - بررسی موقعیت بنی امیه و یزید ۱۴۸
- چه کسی نزد خدا گرامی و چه کسی ذلیل است؟ ۱۴۸
- مذمت بنی امیه - یزید - در روایات ۱۴۸
- علت جنایات یزید - در روایات ۱۵۰
- علت جنایات یزید ۱۵۱
- گناه جنایات یزید به عهده معاویه است ۱۵۳
- چرا خداوند به ستمگران مهلت داده؟ ۱۵۳
- طلاق چه کسانی هستند؟ ۱۵۶
- بخش ۳ - اهل بیت امام حسین علیه السلام و مصایب ۱۵۷
- بخشی از مصایبی که اهل بیت امام حسین علیه السلام بعد از شهادت امام علیه السلام مبتلا گردیدند ۱۵۷
- زندانی کردن اسیران آل محمد علیهم السلام در کوفه ۱۶۰
- چگونه اسراء آل محمد علیهم السلام به شام فرستاده شدند؟ ۱۶۱
- ابتلاء سنت جاری خداوند است ۱۶۳
- خداوند چگونه امتحان می کند؟ ۱۶۵
- بلا برای مؤمن هدیه خدا است ۱۶۵
- بلائی چه کسی بیشتر است؟ ۱۶۶
- بلا باعث تکامل و پاداش است ۱۶۷
- صبر در عرصه های ابتلاء در آیات و روایات ۱۶۸
- معنای اصلی صبر ۱۶۹
- صبر لازمه ایمان است ۱۷۰
- صبر سر ایمان است ۱۷۱
- چرا صبر سر ایمان است؟ ۱۷۲
- مصیبت به همراه صبر مصیبت نیست ۱۷۲

- ۱۷۳ اجر هزار شهید برای انسان صابر.
- ۱۷۴ مؤمن اگر اجر بلا را بداند چه آرزو می‌کند؟
- ۱۷۴ پیروزی لازمه صبر است.
- ۱۷۵ بی‌تابی کردن بر مصائب و پی‌آمد آن.

- بخش ۴- کینه توزی بنی‌امیه با اسلام ۱۷۶
- دشمن بنی‌امیه با اهل بیت پیامبر علیهم‌السلام ۱۷۶
- علت کینه‌توزی بنی‌امیه با اسلام و اهل بیت پیامبر علیهم‌السلام ۱۷۸

- بخش ۵- اعتراضات و قیامهای خونخواهانه ۱۸۲
- پیش‌بینی نابودی یزید و آغاز اعتراضات به عمل جنایتکارانه کشتندگان امام علیه‌السلام ۱۸۲
- وقیامهای خونخواهان ۱۸۲
- پیروزی حق بر باطل ۱۸۶

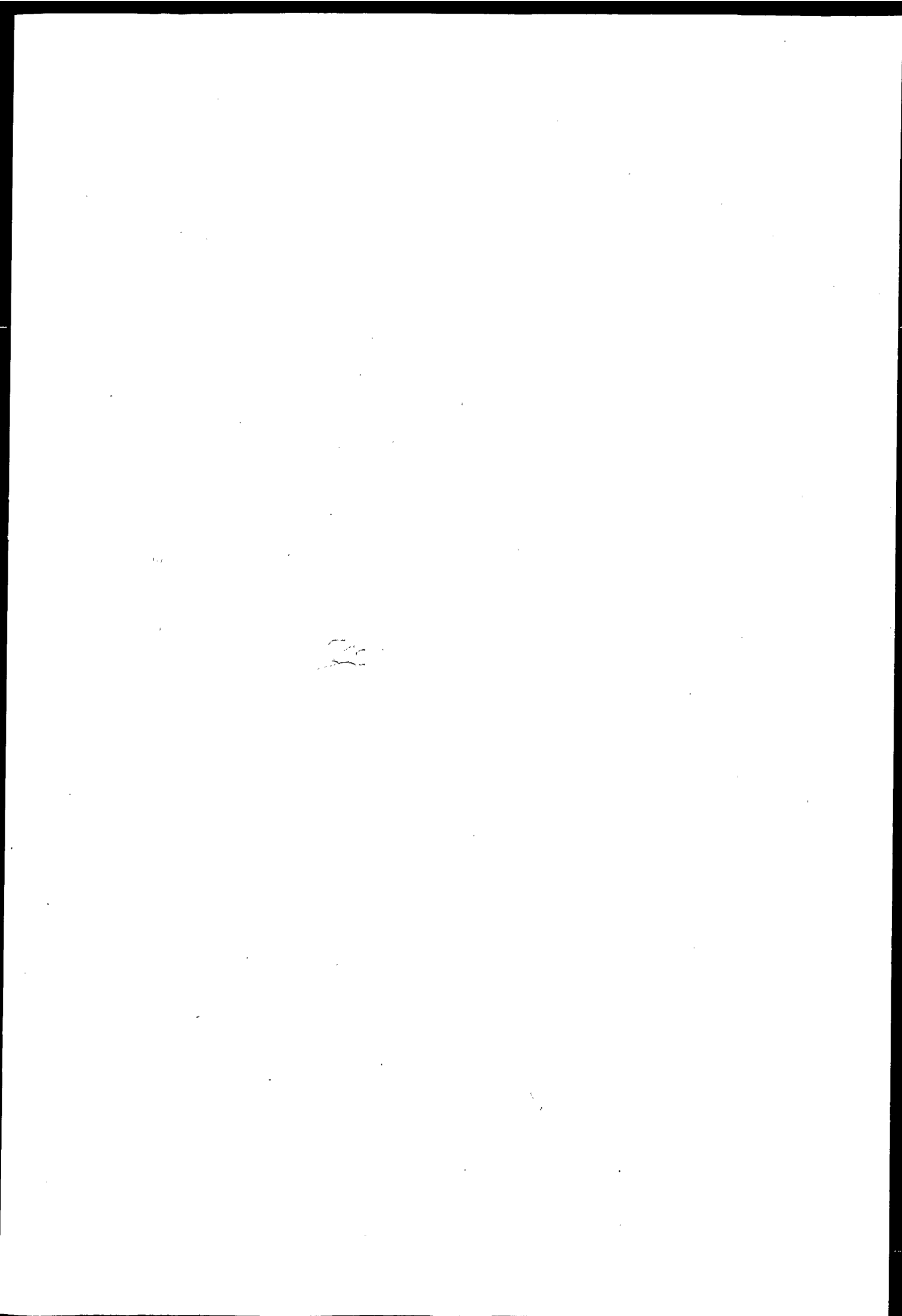
- بخش ۶- شهادت در راه خدا ۱۸۷
- شهادت جای صبر نیست جای شکر است ۱۸۸

- بخش ۷- چگونه بنی‌امیه بر سرکار آمدند؟ ۱۸۹
- چه کسی یزید را بر مرکب قذرت نشانند؟ ۱۸۹
- منزلت معاویه در نزد عمر ۱۸۹
- عثمان بن‌امیه را بر دیگر قریشیان ترجیح داد ۱۹۰
- سعی معاویه در تثبیت موقعیت دینی خویش ۱۹۳
- مشکل معاویه برای تثبیت موقعیت بنی‌امیه ۱۹۵
- معاویه با نیرنگ و فریب به حکومت رسید ۱۹۷
- خون اهل بیت پیامبر از دستان بنی‌امیه می‌چکد ۱۹۸
- منظور از حزب شیطان و مقصود از حزب سفهاء چیست؟ ۱۹۸

- بخش ۸- اجساد مطهر شهدا در عاشورا چه شد؟ ۲۰۱
- نکته پایانی خطبه ۲۰۴
- پیشوایان ضلالت و پیروان ایشان در قیامت توان یاری همدیگر را ندارند ۲۰۴

فصل ۶- تحلیل از احتجاج به ابن زیاد

- بخش ۱- پاره‌ای از منزلت اهل بیت علیهم‌السلام در قرآن و روایات ۲۰۷
- اهل بیت و تطهیر از هر گونه پلیدی ۲۰۷
- اهل بیت و عترت پیامبر چه کسانی هستند؟ ۲۰۸
- نص مشتمل بر اسامی دوازدهگانه ائمه علیهم‌السلام و حضرت مهدی خونخواه ۲۱۱
- بخش ۲- مقرر شدن شهادت برای شهیدان از طرف خدا ۲۱۲
- فرضیه‌ای که اثبات گردید ۲۱۴
- منابع و مأخذ ۲۱۶

پیش گفتار

يا مَنْ لَبَسَ الْعِزَّ وَتَرَدَّى بِهِ وَتَعَطَّفَ بِالْمَجْدِ وَتَحَلَّى بِهِ
أَسْأَلُكَ بِمَعَاقِدِ الْعِزِّ مِنْ عَرْشِكَ وَ مِنْتَهَى الرَّحْمَةِ مِنْ كِتَابِكَ وَ
بِاسْمِكَ الْأَعْظَمِ وَجَدِّكَ الْأَعْلَى وَ كَلِمَاتِكَ التَّامَاتِ الَّتِي تَمَّتْ
صِدْقاً وَ عَدْلًا أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ الطَّيِّبِينَ
الطَّاهِرِينَ وَ أَنْ تَجْمَعَ لِي خَيْرَ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ^۱

در طول تاریخ بشر، شخصیت های برجسته ، فداکاری ها و جانبازی ها کردند ولی با گذشت زمان به فراموشی سپرده شدند و لکن قیام حضرت علی بن الحسین «علیه السلام» در روز عاشورا و در سرزمین کربلا پیوسته در قلب مسلمانان و آزادی خواهان جهان زنده و جاوید مانده است.

حضرت امام حسین «علیه السلام» شاهد سالیان دراز ، دوری اسلام از مسیر اصلی خود بود ، دیده بود که چگونه ، خلیفه بر حق پیامبر «صلی الله علیه و آله» ، حضرت علی «علیه السلام» را سب و لعن کرده اند و بدعت ها در دین گذاشته اند ، لذا برای زدودن این زنگار ها ، با نیروی اندک در راه خدا قیام کرد و با نثار جان و شهادت مظلومانه خود در اعماق وجود انسانها نفوذ نموده و منشأ تحول در جامعه گشت و شجره طیبه اسلام را با خون خود آبیاری کرد ، آن حضرت ظرف یک روز توانست انقلاب عظیم و بنیادی را پی ریزی نماید که الگوی تمام آزادی

۱- ای کسی که لباس عزت پوشیده ای و آن لباس برازنده توست و عظمت و مجد همراه آن و به آن آراسته شده ای قسم به معابد عزت از عرش و به نهایت رحمت از کتابت و به اسم اعظم و نهایت علمت و کلمات کاملت که صدق و عدالت را تمام کرد از تو می طلبم که درود و سلام بر محمد و آل محمد فرستی. «دعای حضرت زینب» ، محمد علی ، موسی ، عقيلة الطهر والکرم السيدة زینب سلام الله علیها ، ص ۷، چاپ

خواهان جهان قرار گرفت. راز برجا ماندن این نهضت عظیم در طول تاریخ از جمله مطالبی است که باید مورد بررسی قرار گیرد.

اگر چه امام حسین «علیه السلام» به ظاهر در وضع فجیعی به شهادت رسید و اهل بیتش به اسارت برده شدند اما توانست با گروهی اندک، انقلاب خویش را جاودانه سازد و راز این در سیاست امام حسین «علیه السلام» نهفته است. گرچه شهادت فوز عظیمی است و بابتی است که بر نیکان و اولیاء خاص گشوده می‌شود و برای بزرگمردانی چون حسین بن علی «علیه السلام»، کمتر از شهادت و مرگ باعزت، زینده و شایسته نیست و در بستر مردن دون شان آنان است، اما در عین حال امام «علیه السلام» صرفاً به دنبال این نیست که به فیض شهادت برسد، بلکه هدف او فراتر از این است، هدف آن است که شهادتش توأم با سیاست و تدبیری عالی باشد تا بتواند بساط ظالمین و غاصبین را برچیند، لذا می‌بینیم در مکه، مدینه و بسیاری از جاهای دیگر خطرات زیادی پیش آمده و امام حسین «علیه السلام» را تهدید می‌کرد و فرصت‌های مناسبی برای شهادت آن حضرت پیش می‌آمد که کوچک‌ترین اقدام شهادت طلبانه، کافی بود تا منجر به شهادت آن حضرت شود، اما از کنار آنها با ظرافت و مهارت استادانه ای می‌گذرد تا در موقعی مناسب تن به شمشیر سپارد. هدف ایشان ایجاب می‌کرد که حداکثر استفاده از خون مقدس و قیام خونینشان شود و این ممکن نبود مگر با آینده نگری عمیق و دقیق و اتخاذ سیاستی که مانع از هدر رفتن خون مقدسش شود. نمونه ای از سیاست واقع بینانه آن حضرت به همراه بردن زنان و کودکان اهل بیت «علیهم السلام» بود گرچه به ظاهر صحنه ای رقت آور و جانسوز به نظر می‌رسید اما امام حسین «علیه السلام» با به همراه بردن اهل بیت خود نیروی دشمن را جهت ادامه و بر پا ماندن نهضت خود به استخدام در آورد.

دشمن خیال می‌کرد که با اسارت حرم رسول خدا «صلی الله علیه و آله» و به این شهر و آن شهر گردانیدن آنان، افتخار و شجاعت نصیبش می‌شود، غافل از این که با این کار، تیشه به ریشه خود می‌زند، اگر اسرا و قافله سالار آنان